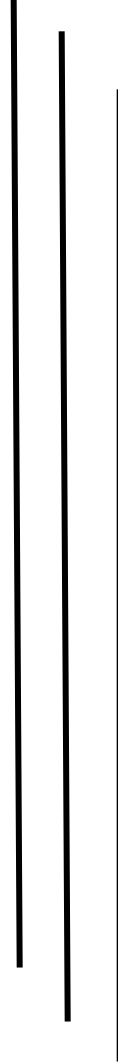

कृषि व्यवसाय संचालन निर्देशिका, २०७६

गाउँपालिका बाट स्वीकृत भएको मिति : २०७६।०८।२७

छथर जोरपाटी गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
जोरपाटी धनकुटा,
१ नं. प्रदेश, नेपाल

कृषि व्यवसाय संचालन निर्देशिका, २०७६

प्रस्तावना:

नेपालमा यूवा जनशक्तिहरु हाल दिनानुदिन बेरोजगारको कारण विदेशिनु पर्ने वाध्यत्मक अवस्थाको सृजना बनिरहेको छ भने खेति योग्य जमिन खाली तथा बाभो भ्राडी वुट्यान भई अनुत्पादक भूमिको रुपमा परिणत हुदै गई रहेको छ । यस प्रकारको विकराल अवस्थाको अन्त्य गर्न, कृषिको व्यवसायीकरण गर्दै, कृषि व्यवसायको प्रवर्द्धन एवं व्यवस्थापन गर्न, कृषक एवम् कृषि व्यवसायी बिच आपसी सम्बन्ध सुदृढ गर्न, कृषि करारको माध्यम बाट खेरा गईरहेको उत्पादनशिल खाली तथा बाभो जमिनको उपयोग गरी कृषि उत्पादन बढाउन र बजारीकरण द्वारा व्यवसायिक रुपमा समग्र कृषि क्षेत्रको विकासका लागि आवश्यक कानूनी तथा नितिगत व्यवस्था गरी भूमिको परिचालन गर्न छथरजोरपाटी गाउँपालिका अन्तरगत रहेको खालीखाल्सा, सरकारी तथा निजि बाभो भूमिको प्रभावकारी र पारदर्शी रुपमा उपयोग, लिजमा समुदायलाई हस्तातरण, संचालन गर्न कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन ऐन, २०७५ र प्रशासकीय कार्यविधि नियमित गर्ने ऐन, २०७४ को उपदफा ३ को अधिकार प्रयोग गरी छथरजोरपाटी गाउँपालिका स्तरीय “कृषि व्यवसाय संचालन निर्देशिका, २०७६” जारी गरीएको छ ।

परिच्छेद-१

प्रारम्भिक

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ :

- क) यो कार्यविधि को नाम “कृषि व्यवसाय संचालन निर्देशिका, २०७६” रहेको छ ।
- ख) यो कार्यविधि छथर जोरपाटी गाउँपालिकाबाट स्वीकृत भएको मिति बाट प्रारम्भ हुने छ ।

२. परिभाषा : विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस निर्देशिकामा

- २.१. “स्थानिय तह” भन्नाले छथर जोरपाटी गाउँपालिका सम्भन्नु पर्ने छ ।
- २.२. “कृषि व्यवसाय समिति” भन्नाले कृषि क्षेत्रको समग्र विकास तथा प्रवर्द्धन गर्न छथरजोरपाटी गाउँपालिका स्तरीय कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन ऐन, २०७५ वमोजिम गठित समिति लाई सम्भन्नु पर्नेछ ।
- २.३. “उत्पादक” भन्नाले कृषि वस्तु उत्पादन गर्ने कृषि/पशु फार्म वा कम्पनी वा उत्पादक सहकारी संस्थाहरु वा कृषक लाई सम्भन्नु पर्ने छ ।
- २.४. “उप समिति” भन्नाले स्थानिय तह द्वारा गठीत स्थानिय कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन उप समिति लाई सम्भन्नु पर्ने छ ।
- २.५. “कार्यविधि” भन्नाले “कृषि व्यवसाय संचालन निर्देशिका, २०७६” लाई सम्भन्नु पर्ने छ ।
- २.६. “साभेदार” भन्नाले कुनै उद्देश्य अनुसारका कार्यक्रम संचालनका लागी तोकीएका शर्तहरु पालन गर्ने गरी साभेदार गर्न तयार व्यवसायीक कृषक, फार्म संचालक, व्यावसायीक उत्पादक सहकारी संस्थाहरु वा समुहहरुलाई सम्भन्नु पर्दछ ।
- २.७. “व्यवसायिक करार” भन्नाले व्यवसायिक खेती, पशुपालन, कृषि फार्मको सञ्चालन, कृषि वस्तुको व्यावसायिक उत्पादन, खरिद विक्री, सञ्चय वा बजारीकरण गर्न वा कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन गर्न उन्नत घास खेती गर्न वा दुई वा सो भन्दा बढी पक्षहरु वीच भएको सम्भौता वा व्यवसायिक करारनामालाई बुझाउदछ । यस शब्दले व्यवसायिक खेतीपाती, पशुपालन, मत्स्यपालन, घास खेती आदि प्रयोजनको लागि बाभो निजि (व्यक्तिगत) वा सरकारी ओईलनी (पती) जग्गा, गुठी, विद्यालय, खोला वा नदी कटान, खोला बगर वा उर्वर भूमी संस्थागत वा व्याक्तिगत रुपमा लिजमा (करारमा) लिन दिन वा कृषि तथा पशुजन्य उद्योगको लागि कृषि वस्तु वा वालीको उत्पादन वा आपुर्ति गर्न, दुई वा दुई भन्दा बढी पक्षहरुबीच क्षेत्रफल, परिमाण, मूल्य, अवधि र गुणस्तरको आधारमा भएको करारनामा सम्भौतालाई समेत जनाउँदछ ।
- २.८. “हाट-बजार” भन्नाले कृषि उपज तथा पशुजन्य पदार्थ लगायत अन्य स्थानीय उत्पादन विक्री गर्ने उद्देश्यले स्थानीय तहबाट स्वीकृत लिई संचालन भएको हाट बजारलाई सम्भन्नु पर्दछ ।

- २.९. “बिक्रेता” भन्नाले कृषि वस्तुहरू बिक्री गर्ने व्यापारी, कृषक, कृषक समूह, कृषि फार्म, सहकारी संस्था, कम्पनी वा एजेन्ट बिक्रेता समेतलाई सम्झनु पर्दछ ।
- २.१०. “कृषि व्यवसाय” भन्नाले “कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन ऐन, २०७५”ले निर्दिष्ट गरेको व्यवसायलाई सम्झनु पर्दछ
- २.११. “कोष” भन्नाले “कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन ऐन, २०७५” द्वारा स्थापित कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन कोषलाई सम्झनु पर्दछ ।
- २.१२. “कृषक” भन्नाले कृषिजन्य वा पशुजन्य वस्तु उत्पादन प्रयोजनका लागि कसैको जग्गा करारमा लिई वा आफ्नै जग्गामा व्यावसायिक खेती वा पशुपालन गर्ने कृषक, कृषक समूह सदस्यहरू, कृषि व्यवसायी, कृषि फार्म संचालक र कृषि सहकारी सदस्यहरूलाई समेत सम्झनु पर्दछ ।
- २.१३. “सरकारी पर्ती जग्गा” भन्नाले मालपोत ऐन, २०३४ को दफा २ को खण्ड (ख २) वमोजिमको जमिनलाई सम्झनु पर्दछ ।
- २.१४. “करार” भन्नाले भाडा रकम तोकी वा अनुसुची-१ वमोजिम कुनै सरकारी वा निजि जग्गा उपलब्ध गराउने कार्य सम्झनु पर्दछ ।
- २.१५. “करार कर्ता” भन्नाले सरकारी जग्गा लिजमा वा भाडामा प्राप्त गर्ने व्यक्ति, संस्था वा निकायलाई सम्झनु पर्नेछ ।
- २.१६. “अनुदान” भन्नाले उल्लेखित व्यवसायीक करार पश्चात स्थानियतह द्वारा उपलब्ध गरिने अनुदान रकमलाई सम्झनु पर्दछ ।

३. उद्देश्यहरू :

- ३.१. एक वडा एक उत्पादन नमुना कृषि व्यवसाय गर्ने ।
- ३.२. खाली खाल्सा वाभो तथा खेति लगाउन छाडेका सम्पूर्ण जमिनमा खेति लगाई उत्पादकत्व बृद्धि गरी खाद्यन्नमा राष्ट्रलाई आत्मनिर्भर बनाउने ।
- ३.३. कृषि क्षेत्रको व्यावसायिकरण गर्न करारनामा सम्झौतामा भूमीको व्यवस्थापन तथा रोजगारीको सृजना गर्ने
- ३.४. छिमेकी मित्र राष्ट्रहरू वाट आयतहुने कृषिजन्य वस्तुको न्यूनीकरण गरी राष्ट्रिय अर्थतन्त्रलाई थपवलियो बनाउने ।
- ३.५. कृषि क्षेत्रलाई व्यावस्थित, सरल, प्रभावकारी र पारदर्शी रुपमा संचालन कार्यन्वयन गर्ने ।
- ३.६. गरिव न्यून आय भएको र भूमीहिन कृषकहरू लाई कृषिमा संलग्न गराई उनिहरूको आयाआर्जन बढाउने ।

परिच्छेद-२

करारनामा, कोष संचालन, उत्पादन, सम्बन्धी व्यवस्था

४. लिज/करार गरि जग्गा उपलब्ध गर्न सकिने :

- ४.१ सरकारी खाली पर्ती वा निजि जग्गाको क्षेत्रफल चारकिल्ला सिमा निर्धारण पश्चात स्थानियतहले अनुसुची - १ मा उल्लेखित प्रयोजन र न्यूनतम लिज रकम तिरी लिज वा करारमा उपलब्ध गराउन सक्नेछ ।
- ४.२ स्थानिय कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन उप समिति तथा कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन समितिको सिफारिसमा गाउँपालिकाको बैठक वाट निजि वाभो भए जग्गा धनि संग गाउँपालिकाले करारमा लिएर वा नेपाल सरकारको नाममा दर्ता कायम रहेको भए दफा ५ वमोजिम अवधि निर्धारण गरी अन्य कृषि व्यवसायी संग करार गर्न सक्नेछ ।

५. लिज/करार को प्रकार, अवधि देहाय वमोजिम हुनेछ :

- ५.१. अल्पकालिन करार ५ वर्ष
- ५.२. मध्यकालिन करार १० वर्ष
- ५.३. दीर्घकालिन करार २० वर्ष

६. कृषि व्यवसाय संचालन/प्रवर्द्धन कोषको व्यवस्था :

- ६.१. कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन ऐन, २०७५ ले व्यवस्था गरे अनुसार कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन गर्न गाउँपालिका स्तरिय कोष गठन गरि आवश्यक रकमलाई विनियोजन गरिनेछ ।
- ६.२. दफा-६.१ मा गठीत कोषको रकम खाली खाल्सा, वाभो (पर्ती) तथा खेति लगाउन छाडेका निजि वा सार्वजानीक जमिनमा सम्भाव्यता अनुसार कृषि जन्य, मत्स्य, पशु जन्य उत्पादन, प्रसोधन, प्याकेजीङ्ग,

भण्डारण, कृषि बजार स्थलको निर्माण, औजार उपकरण अनुदान, कृषि व्यवसायमा रोग महामारी प्रकोप, असिना खडेरी, भूक्षय, अन्य प्राकृतिक विपत (विमा गरिएका वस्तु वा उत्पादन वाहेकमा मात्र) वा उत्पादित वस्तुको बजार विक्रि नभएमा स्थानिय कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन उप समितिको प्राविधिक मुल्याङ्कन सिफारिसमा अनुसुची-२ अनुसारको क्षतिपूर्ति दिने कार्यहरुमा खर्च गरिनेछ।

६.३. दफा-६.२ मा व्याख्या गरे वाहेकका क्षेत्रमा यस कोषको रकम खर्च गरिने छैन। चालु आ.व.मा कार्य सम्पादन हुन सम्भव नभए आगामी आ.व.मा उक्त कोषको रकम उदेश्य अनुसार खर्च गरिनेछ।

७. कार्यक्रममा सहभागी हुन पाउने साभेदार संस्थाहरु :

- ७.१. कृषक, व्यवसायीक निजी फार्म, कम्पनीहरु।
- ७.२. पशुपालक वा मत्स्य व्यवसायीक कृषक समुह, समितिहरु।
- ७.३. मत्स्य, घाँस बालि उत्पादक समुह वा सहकारी संघ संस्थाहरु।
- ७.४. गाउँपालिका अन्तरगतका विषयगत शाखाहरु।

८. अनुदान रकम वा लागानीको उपयोग तथा संचालन गर्न सक्ने क्षेत्रहरु :

- ८.१. खाली खाल्सा बाभो (पर्ती) तथा खेति लगाउन छाडेका निजि वा सार्वजानीक जमिनमा खेति, मत्स्य पालन, घास खेती वा अन्य सम्भाव्यता अनुसार कार्य गर्न सक्ने।
- ८.२. कृषि जन्य, मत्स्य, पशुजन्य उत्पादन, प्रसोधन प्याकेजीङ्ग, भण्डारण, कृषि बजार स्थलको निर्माण कार्यहरु।
- ८.२. दुग्धजन्य प्रसोधन केन्द्र, UNMB ब्लक उत्पादन, चियाकफी प्रसोधन केन्द्र, अन्य खाद्य वस्तुको प्रसोधन कार्यहरु।
- ८.३. यो कार्यक्रम छथर जोरपाटी गाउँपालिका भित्र मात्र लागु गरिनेछ।

परिच्छेद-३

नमुना कृषि व्यवसाय संचालन, जिम्मेवारी, शर्त तथा वन्देज सम्बन्धी व्यवस्था

९. कार्यक्रम संचालन/कार्यन्वयन प्रकृया :

९.१. गाउँपालिकाको स्वीकृत वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम परिधि भित्र रहेर गाउँपालिका भित्रका खाली खाल्सा बाभो तथा खेति लगाउन छाडेका निजि वा सार्वजानीक जमिन खोजविन गर्न, व्यवसाय करार गर्न, थोक, खुद्रा वा हाट बजार स्थल निर्माणका लागि सिफारिस गर्न, साभेदारीमा संचालित आयोजनालाई कृषि ऋण सिफारिस गर्न स्थानिय कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन उप समिति देहाय वमोजिम हुनेछ।

(क)	उपाध्यक्ष	– संयोजक
(ख)	आर्थिक विकाश समिति संयोजक सदस्य	– सदस्य
(ग)	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	– सदस्य
(घ)	गाउँ पालिकास्तरीय खाद्य सुरक्षा समितिको संयोजक वा प्रमुख	– सदस्य
(ङ)	समितिले मनोनयन गरेको व्यवसायिक किसानमध्ये एक जना	– सदस्य
(च)	गाउँपालिकाको कृषि र पशु शाखा प्रमुख	– सदस्य
(छ)	सम्बन्धित वडाका वडा अध्यक्ष	– सदस्य
(ज)	गाउँपालिकाको कृषि/पशु शाखा प्रमुख (जेष्ठ)	– सदस्य सचिव
- उप समितिले सम्बन्धित क्षेत्रको विशेषज्ञ, अमिन वा अन्य व्यक्तिलाई समितिको बैठकमा आमन्त्रण गर्न सक्नेछ।

९.२. गाउँपालिकाको सिमा भित्र रहेका खाली खाल्सा बाभो तथा खेति लगाउन छाडेका निजि वा सार्वजानीक सरकारी जमिन स्थानिय कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन उप समितिले खोजविन गरि उत्पादन कार्यमा सहभागी गराउन दफा-७, अनुसारका व्यवसायीहरुलाई कार्यक्रममा सहभागी हुन अनुसुची-४ वमोजिमको प्रस्ताव आवेदन, अनुसुची-५ वमोजिमको संक्षिप्त व्यवसायीक कार्ययोजना तथा आर्थिक प्रस्ताव, अनुसुची-६

वमोजिमको प्रतिवद्धता पत्र, साथ अनुसुचि-३ वमोजिमको २१ दिने प्रस्ताव माग गरी सुचना प्रकाशन गरिनेछ । सुचना अनुसारका अन्य आवश्यक कागजातहरू राखी निर्धारित समय भित्र सम्बन्धित शाखामा आवेदन दर्ता गराउनु पर्नेछ । निर्धारित समय भित्र सम्बन्धित शाखामा आवश्यक संख्यामा आवेदन दर्ता हुन नआएमा सम्बन्धित शाखाले ७ दिने पुनः सुचना प्रकाशन गर्न सक्ने छ ।

- ९.३. दफा ९.२ वमोजिम निजि रुपाम फार्म संचालक, सहकारी संस्थाहरू, समुहहरू वा कृषकहरू संग संचालन हुने आयोजना वाहेक जोन, सुपरजोर वन्ने क्षेत्रफल भएका स्थानहरू (१० हे.भन्दा बढी) मा सम्बन्धित विषयगत शाखाले प्राविधिक अध्यायन गरि उपयुक्त एक वडा एक नमुना कृषि आयोजनाहरू संचालन गर्न सक्ने छ ।
- ९.४. अनुसुचि-३ वमोजिमका माग गरिएका आवेदनहरू रित नपुगी वा म्याद नाघी प्राप्त हुन आएका प्रस्तावहरू उपर कुनै कार्यवाही हुने छैन तर दुई प्रस्तावहरू समान अंक भएमा आवेदन दर्ता गर्दा पहिलो भएको प्रस्तावलाई छनौट गरिनेछ ।
- ९.५. प्राप्त प्रस्तावहरूको प्रारम्भिक छनौट, पहिलो Screening, स्थलगत प्रमाणीकरण (Field Verification) फारम अनुसुची-७, अनुगमन निरीक्षणको समयमा भरि अनुसुची-८ वमोजिमको मुल्याङ्कन फारम साथ प्रस्तावकहरूको प्राथमिककरण (प्राप्ताङ्कको आधारमा) निर्धारण सहित यर्थाथ विवरण तयार गरि स्थानिय कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन उप समितिले अन्तिम स्वीकृतका लागी स्थानिय कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन समितिमा पेश गरिनेछ ।
- ९.६. स्थानिय कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन समितिको स्वीकृत पश्चात (मुख्य र वैकल्पिक) प्रस्तापकको नाम ठेगाना सहित सम्झौताका लागी सम्बन्धित वडा कार्यालयहरू वा स्थानिय संचारका साधानहरू वाट ७ दिने सुचना प्रकाशन गरि जानाकारी गराईने छ ।
- ९.७. नतिजा प्रकासित मितिले ७ दिन भित्र मुख्य प्रस्तावक संग सम्झौता नभए वैकल्पिक प्रस्तापक संग अनुसुची-९ वमोजिमको सेवा शर्त रहने गरी द्विपक्षी सम्झौता गरिनेछ ।

१०. कार्यक्रम संचालन तथा कार्यान्वयन सम्बन्धी जिम्मेवारी र दायित्व :

- १०.१. दफा ९.३ वमोजिम जोन, सुपरजोन वा स्थानिय कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन समितिले नमुना खेति कार्यक्रम संचालन गर्दा प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम मार्फत कृषि मजदुर कामदारहरूको प्रयोग गरिने छ । जसको पारिश्रमीक प्रधानमन्त्री रोजगारकोषले तोके वमोजिम हुने छ ।
- १०.२. निजि व्यवसायी वाट प्रस्ताव माग गरी सुचना प्रकाशन, प्रस्तावहरूको कागजातहरू छानविन गरी Screening गर्ने, स्थलगत प्रमाणीकरण, फिल्ड अनुगमन निरीक्षण, कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन तयारी, भुक्तानी सम्बन्धी जिम्मेवारी र दायित्व सम्बन्धी अख्तियार प्राप्त शाखाको हुनेछ ।
- १०.३. सम्झौता मुताविकको कार्यहरू निर्धारित समय सिमा भित्र गुणस्तरीय रुपमा सम्पादन गर्ने दायित्व सम्बन्धित करार साभेदारको हुनेछ ।
- १०.४. कार्यक्रम संचालनका वखत विषय विशेषज्ञको आवश्यक परेमा सम्बन्धित शाखा संग समन्वय गरी अन्य निकायहरूबाट साभेदारले ल्याउन सक्नेछ । साथै सम्झौता पश्चात प्रगती प्रतिवेदन सम्बन्धित शाखामा बुझाउनु पर्नेछ ।

११. कार्यक्रम संचालनका शर्त तथा वन्देजहरू :

- ११.१. नमुना कृषि व्यवसाय संचालन वा निर्माण गर्न निर्दिष्ट स्थलको निजि भए लज/भाडा वा करारमा ओईलनी पर्ती वा खालिखाल्सा क्षेत्र भए साधसिमाना पुर्ण स्थायीरुपमा विवाद रहित स्थानिय कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन समिति ले व्यवस्थापना गरिनेछ ।
- ११.२. प्रस्तावकले सम्झौता करार अनुसारको कार्य सम्पादन गरे नगरेको सम्बन्धी विषयगत प्राविधिकहरू वाट अनुगमन सुपरिवेक्षण गरि प्रत्येक चौमासिकमा समिक्षा गरिने छ सम्झौता करार अनुसारका कार्य सम्पादन नगरिए स्थानिय कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन समिति द्वारा जुनसुकै समयमा सम्झौता रद्द गर्न सक्नेछ ।

- ११.३. कार्यक्रम संचालनका लागि प्राप्त क्षेत्रफललाई आधार मानी उत्पादन गर्ने वालि वा उत्पादनका किसिम वा संचालन गरिने कार्यक्रम, उद्योग व्यवसायको प्राविधिक स्टिमेट वा लागत अनुमान विषयगत शाखाले निर्धारण गरि सुचना प्रकाशन गर्नेछ ।
- ११.४. अनुसुची-१० वमोजिमको लिज/करार सम्झौताको प्रमाण पत्र व्यवसायीलाई उपलब्ध गराईने छ ।
- ११.५. अनुदान कार्यक्रम संचालन वा निर्माण गर्दा लाग्ने लागत अन्य सेवा, शर्तहरु अनुसुची-९ वमोजिम द्विपक्षीय सम्झौता गर्दा व्याख्या गरीनेछ ।
- ११.६. साभेदार पक्षले जैविक सुरक्षाको मापदण्ड, प्राविधिक लेआउट मापदण्ड अनुरूपको तयारी व्यवसाय निर्माण पश्चात सम्बन्धित स्थानिय कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन उप समितिको अनुगमन सम्पन्न भए पछि आवश्यक विल भरपाईको चेकजाच गरी राजश्व, कन्टिनजेन्सी नियमनुसारको अन्य करहरु कट्टा गरी वाकी अनुदान रकम साभेदार फार्म, संस्था, समुहको बैंक खातामा भुक्तानी गरिनेछ ।
- ११.७. प्राविधिक मापदण्ड पुरागरी सम्झौता अनुसारका कार्यक्रम निर्माण सम्पन्न गरिएको योजना भएमा अन्य कार्यक्रममा सहभागी हुन वन्देज गरिने छैन ।

परिच्छेद-४

कृषि व्यवसाय कार्यक्रम सम्बन्धी अन्य व्यवस्था

१२. आर्थिक प्रशासन सेवा :

कार्यक्रमको लेखा, लेखाकन, लेखापरिक्षण तथा आर्थिक कारोबार गर्दा आर्थिक कार्यविधि ऐन, २०५५ आर्थिक कार्यविधि नियमावली २०६४, सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ तथा सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ वमोजिम गरिने छ ।

१३. अनुगमन, मुल्यांकन तथा प्रतिवेदन सम्बन्धी ब्यावस्था :

यस कार्यक्रमको अनुगमन पालिका स्तरिय अनुगमन समिति, स्थानिय कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन उप समिति ले अनुसुची-११ वमोजिमको अनुगमन मुल्यांकन फारम भरी गर्नेछ । साथै सघिय सरकार, विषयगत मन्त्रालय, प्रदेश सरकार ले गर्न सक्नेछ र सो को मासिक, चौमासिक, वार्षिक प्रगती, प्रतिवेदन सम्बन्धित निकायहरुमा पठाउनु पर्नेछ ।

१४. कार्वाहिको व्यवस्था :

प्रस्ताव स्वीकृत भएका समुह सदस्यहरुले आवेदन (परियोजना) र सम्झौता अनुसारको कार्यक्रम सम्पन्न नगरी प्राप्त अनुदानलाई दुरुपयोग गरेको पाइएमा नेपाल सरकारको प्रचलित ऐन नियम तथा कानून वमोजिम कारवाही गरी सरकारी रकम बाँकी सरह असुल उपर गरिनेछ ।

१५. प्रचलित कानून लागु हुने :

स्थानिय कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन समिति द्वारा संचालित कार्यक्रम कार्यान्वयनको सम्बन्धमा प्रचलित कानूनमा उल्लेख भएकोमा सोही वमोजिम तथा उल्लेख नभएको कार्यक्रमको हकमा यसै कार्यविधि वमोजिम कार्यान्वयन हुनेछ ।

१६. खारेजी तथा वचाउ :

क) छथरजोरपाटी गाउँपालिका स्थानिय कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन समिति द्वारा कार्यक्रम संचालन गर्नका लागि “कृषि व्यवसाय संचालन निर्देशिका, २०७६” जारी गरीएको छ ।

ख) विगत आ.व. वाट यस सम्बन्धी संचालन भई आएका सबै कार्यक्रमहरु यसै वमोजिम भए गरेको मानिनेछ ।

१७. निर्देशिका संशोधन तथा परिमार्जन गर्न सक्ने :

१७.१. यो कार्यविधिको कार्यान्वयनलाई थप ब्यावस्थित र प्रभाकारी बनाउन गाउँपालिकाले आवश्यकता अनुसार थपघट, हेरफेर वा संशोधन तथा खारेज गर्न सक्ने छ ।

अनुसूची-२
दफा ६.२ संग सम्बन्धित

क्र.सं.	विवरण	क्षति प्रतिशत	क्षतिपूर्ति प्रतिशत	कैफियत
१	क) तरकारी वाली (बन्दा, काउली, मोटर, रायो साग वा अन्य)	२५- ५०%	२५% (लागत मुल्यमा)	कृषि विमा नगरिएको अवस्थामा मात्र
	ख) तरकारी वाली (बन्दा, काउली, मोटर, रायो साग वा अन्य)	५०- ७५%	३५% (लागत मुल्यमा)	" "
	ग) तरकारी वाली (बन्दा, काउली, मोटर, रायो साग वा अन्य)	७५- १००%	५०% (लागत मुल्यमा)	" "
२	क) खाद्यन्न वाली (धान,मकै,गहु कोदो फापर आदि)	२५- ५०%	२५% (लागत मुल्यमा)	" "
	ख) खाद्यन्न वाली (धान,मकै,गहु कोदो फापर आदि)	५०- ७५%	३५% (लागत मुल्यमा)	" "
	ग) खाद्यन्न वाली (धान,मकै,गहु कोदो फापर आदि)	७५- १००%	५०% (लागत मुल्यमा)	" "
३	क) नगदे वाली (अदुवा, लसुन, प्याज, चिया, कफी, अलैची,अकवरे, चुकन्दर)	२५- ५०%	२५% (लागत मुल्यमा)	" "
	ख) नगदे वाली (अदुवा, लसुन, प्याज, चिया, कफी, अलैची,अकवरे, चुकन्दर)	५०- ७५%	३५% (लागत मुल्यमा)	" "
	ग) नगदे वाली (अदुवा, लसुन, प्याज, चिया, कफी,अलैची,अकवरे, चुकन्दर)	७५- १००%	५०% (लागत मुल्यमा)	" "
४	क) तेलहन वाली (तोरी,सुर्यमूखी)	२५- ५०%	२५% (उत्पादन मुल्यमा)	" "
	ख) तेलहन वाली (तोरी,सुर्यमूखी)	५०- ७५%	३५% (उत्पादन मुल्यमा)	" "
	ग) तेलहन वाली (तोरी,सुर्यमूखी)	७५- १००%	५०% (उत्पादन मुल्यमा)	" "
५	दलहन वाली (भट्टमास, राजमा, मास, वोडी, घ्यू सिमि,केराउ)	२५- ५०%	२५% (उत्पादन मुल्यमा)	" "
	" "	५०- ७५%	३५% (उत्पादन मुल्यमा)	" "
	" "	७५- १००%	५०% (उत्पादन मुल्यमा)	" "
६	पशुपालन			
	दुहना गाई	७५- १००%	५०% (वजार मुल्यमा)	" "
	दुहना भैसी	७५- १००%	५०% (वजार मुल्यमा)	" "
	गोरु (कोरली,वहर,जोत्ने गोरु)	७५- १००%	५०% (वजार मुल्यमा)	" "
	वाखा माउ	१००%	५०% (वजार मुल्यमा)	" "
	वोका, खसी	१००%	५०% (वजार मुल्यमा)	" "
	बंगुर माउ	१००%	५०% (वजार मुल्यमा)	" "
	बंगुर विर, खसिपारेको भाले	१००%	५०% (वजार मुल्यमा)	" "
		१००%	५०% (वजार मुल्यमा)	" "
		१००%	५०% (वजार मुल्यमा)	" "
	कुखुरा लोकल (भाले, पोथी)	१००%	५०% (वजार मुल्यमा)	" "
	दुध	मिल्क होली डे १००%	५०% (वजार मुल्यमा)	" "
	माछा	२५- ५०%	२५% (उत्पादन मुल्यमा)	" "

		५०- ७५%	३५% (उत्पादन मुल्यमा)	” ”
		७५- १००%	५०% (उत्पादन मुल्यमा)	” ”

अनुसूची-३

.....कार्यालय

स्थानिय कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन कार्यक्रमको प्रस्ताव आव्हान सुचनाको ढाँचा

प्रथम पटक प्रकासित मिति :

यस कार्यालयको आ.व. को वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रम थानिय कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन कार्यक्रम को माध्यमबाट स्वरोजगार तथा कृषि व्यवसायलाई थप प्रोत्साहन सहित खालि खाल्स तथा बाँझो जमिनको सधुपयोग गर्न तथा वेरोजगार युवा जनशक्तीलाई स्वरोजगार सृजना गर्ने, कृषि जन्य पदार्थको आयतलाई न्यूनीकरण गरी उत्पादनमा आत्मनिर्भर भई राष्ट्रिय अर्थतन्त्रलाई थप बलियो बनाउने उद्देश्यका साथ ब्लक (वा स्थानको नाम) चारकिल्ला पूर्व..... पस्चिम..... क्षेत्र फल मा कार्य गर्न रहेको हुदा ईच्छुक छथर जोरपाटी गाउँपालिका भित्र स्थाई बसोवास गर्ने वेरोजगार, अर्ध वेरोजगार युवाहरुबाट दरखास्त आव्हानको लागि यो सुचना प्रकाशित गरिएको छ । प्रस्तावक युवा साभेदारी कृषक तथा फार्महरुले सम्बन्धित सरकारी निकाय वाट विगत २ आर्थिक वर्ष सम्म सोहि प्रकृतिका नगद वा वस्तुगत अनुदान सहयोग लिई सकेकाले समावेश हुनु पाउने छैनन । यो सूचना प्रथम पटक प्रकाशन भएको मितिले २१औं दिनको १२.०० बजेभित्र तोकीएको ढाँचा अनुसारको आवेदन फारम सम्बन्धित शाखामा राजस्व वापत रु. ३००। को रसिद काटी दरखास्त पेश गर्नु पर्नेछ । म्याद नाघी वा रितपुर्वक दर्ता गरिएका प्रस्तावहरु माथि कुनै कार्यावाही गरिने छैन । प्राप्त प्रस्तावहरुको प्रस्ताव “कृषि व्यवसाय संचालन निर्देशिका, २०७६” मा उल्लेख भएको मुल्याङ्कनका आधारहरुमा मूल्याङ्कन गरी प्रतिस्पर्धात्मक पद्धति द्वारा सम्बन्धित कृषक, फार्म, सहकारी, समुहहरुलाई कृषि व्यवसाय संचालन/प्रवर्द्धन कोषको स्वीकृत बजेट परिधि भित्र रही अनुदान रकम उपलब्ध गराईने व्यहोरा जानाकारी गराइन्छ । पुनस्चः कार्यविधिमा उल्लेख भए मुताविकको आवेदन साथ तपशिल अनुसारका कागजातहरु संलग्न राख्नुहुन समेत यसै सुचना द्वारा सुचित गरीन्छ ।

तपसिल :

१. नेपाली नागरिकताको प्रमाणित प्रतिलिपि ।
२. अनुसूची-४ अनुसारको प्रस्ताव आवेदन ।
३. अनुसूची-५ संक्षिप्त व्यवसायीक कार्ययोजना ।
४. अनुसूची-६ वमोजिमको प्रतिवद्धता ।
५. अन्य प्रमाणित प्रमाण पत्रहरु (व्यवसाय दर्ता वा फार्म दर्ता, स्थायी लेखा नं. प्रमाण पत्र, कर चुक्ता, सम्बन्धित विषयको तालिम, शैक्षिक योग्यता, आदि) का प्रतिलिपिहरु ।

अनुसूची-४

प्रस्ताव आवेदनको ढाँचा ।

श्री प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत ज्यू
छथरजोरपाटी गाउँपालिकाको कार्यालय, धनकुटा ।

मार्फत,

श्रीशाखा प्रमुख ज्यू,
..... शाखा
छथरजोरपाटी गाउँपालिकाको कार्यालय, धनकुटा ।

विषय : स्थानिय कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन कार्यक्रममा सहभागी हुन पाउँ ।

महोदय,

उपरोक्त सम्बन्धमा यस गाउँपालिका को मिति गतेको दैनिकमा प्रकाशित सूचना अनुसार मलाई उक्त कार्यक्रममा सहभागी भई वर्षका लागी लिज/करारमा/अनुदान सहयोगमा संचालन गर्ने ईच्छा भएको हुदा निम्न कागजात राखी निवेदन गर्दछु । मैले कार्यक्रममा सहभागी हुने अवसर प्राप्त गरेमा निर्धारित प्रकृया वा सम्भौतामा उल्लेख भए वमोजिम सम्बन्धित गाउँपालिका भित्रै रही कार्य सम्पादन गर्नेछु । पुनश्च: तपशिल अनुसारका कागजातहरु यसै निवेदन साथ सम्लग्न राखी यो निवेदन पेश गर्दछु ।

तपशिल:

१. नेपाली नागरिकताको प्रमाणित प्रतिलिपि ।
२. अनुसूची-२ अनुसारको प्रस्ताव आवेदन ।
३. अनुसूची-३ संक्षिप्त व्यवसायीक कार्ययोजना ।
४. अनुसूची -४ वमोजिमको प्रतिवद्धता ।
५. अन्य प्रमाणित प्रमाण पत्रहरु (व्यवसाय दर्ता वा फार्म दर्ता, स्थायी लेखा नं. प्रमाण पत्र, कर चुक्ता, सम्बन्धित विषयको तालिम, शैक्षिक योग्यता, आदि) का प्रतिलिपिहरु ।

निवेदक

दस्तखत :

नाम :
 पद :
 फार्म/संस्थाको नाम :
 ठेगाना :
 मिति :
 संस्थाको छाप :

अनुसूची-५

संक्षिप्त व्यवसायिक कार्ययोजना तथा आर्थिक प्रस्ताव ढाँचा ।

१. व्यावसायिक परिचय :

(क) साभेदार व्यवसायिक फार्म संस्थाको नाम :

(ख) संचालकको नाम थर :

सम्पर्क मो.नं.

(ग) ठेगाना :

स्थाईलेखा नं.

(घ) करार/लिज वा निजि फार्मको विवरण खुलाउने :

(ङ) शैक्षिक योजना :

(च) व्यवसाय संग मेल खाने तालिम/अनुभवको विवरण :

(छ) व्यवसायको संभाव्यता/उपयुक्तताको विवरण :

(ज) उत्पादित वस्तुको खपत हुने नजिकको बजारको नाम :

(झ) स्थानिय कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन कार्यक्रम संचालन गर्ने स्थान र क्षेत्रफलको विवरण :

अन्य सामाग्रीहरूको विवरण तपसिल वमोजीम :

क्र. सं.	आवश्यक सामाग्रीहरूको विवरण	संख्या	माग गरिएको परिमाण	अनुमानित लागत रु.	कैफियत
१					
२					
३					
४					
५					
६					
७					
८					
९					

१०	अन्य.....				

(व) आर्थिक प्रस्ताव :

क्र. सं.	संचालन गरिने क्रियाकलाप	संख्या	अनुदान सहयोग	नीजि लगानी	जम्मा लगानी	अवधि
१						
२						
३						
४						
५						
६						
७						
८						
९						
कुल लागत						

(ट) उत्पादन अनुमान तथा वार्षिक प्रतिफल :

क्र. सं.	विवरण	ईकाइ	परिमाण	विक्रिदर रु.	कुल आया रु
१					
२					
३					
४					
५					
६	अन्य				
कुल					

(ठ) अन्य नयाँ केही कार्य गर्ने भए उल्लेख गर्ने :

दस्तखत :

नाम :

फार्मको छाप :

पद :

मिति :

फार्मको नाम :

अनुसूची-६
प्रतिवद्धता-पत्र

श्री छथरजोरपाटी गाउँपालिका शाखाको मिति २०७..... गते प्रकाशित सुचना अनुसार श्री छथरजोरपाटी गा.पा. वडा नं..... का तर्फ वाट संचालक श्री ले करार/लिजमा वा लागत साभेदारमा कार्यक्रम संचालनका लागि पेश गरेको आर्थिक प्रस्ताव अनुसार कुल लागानी रु. कोप्रतिशतले हुन आउने रु (अक्षरेपी रुपैया मात्र) वरावरीको लागत साभेदारीमा वा आफ्नो पूर्ण लागानी आन्तरीक श्रोतवाट वेहोर्ने गरी कार्यक्रम सम्पादन गर्ने प्रतिवद्धता जाहेर गर्दछु/छौं ।

इतिसम्बत् २०७ साल, .. गते रोज शुभम् ।

निवेदकको

नाम :

पद : कृषक/संचालक

दस्तखत :

मिति : २० । ।

संस्थाको छाप :

दायाँ	बायाँ
-------	-------

अनुसूची-७

स्थलगत प्रमाणीकरण (Field Verification) फारम

१. फार्म/संस्थाको नाम :
२. फार्म संचालकको नाम :
३. ठेगाना :
४. कृषि व्यवसाय सम्बन्धी विवरण :
 - कृषि व्यवसाय वाट रु वार्षिक उत्पादन के.जी./मे.टन
 - यस कार्यक्रम लागत रु वार्षिक उत्पादन के.जी./मे.टन
 - पालिआएको पशुपन्छिको संख्या
 - गरिआएको कृषि व्यवसाय क्षेत्रफल
 - पालिआएको गाई भैसीको संख्या
५. व्यवसाय संभाव्यता/उपयुक्तता :
 - क) पानीको श्रोत :
 - ख) आफ्नै जग्गाको अवस्था/क्षेत्रफल :
 - ग) माटोको अवस्था :
 - घ) बाडी पहिरोले सभिलै क्षतिपुचाउन सक्ने अवस्था :
 - ङ) कार्यक्रम संचालन गर्दा अन्य समुदायलाई पर्न जाने असर/विरोध :
 - च) नजिकको बजार :
६. व्यवसाय संग मेल खाने तालिम: क)
- ख)
७. संस्थागत वा नीजि फार्म :
 - क) दर्ता, नविकरण, करचुक्ता, लेखा प्रतिवेदन :
 - ख) उत्पादित वस्तुको सहजै बजारिकरण हुन सक्ने अवस्था :
८. वातावरणिय क्षति तथा पार्न सक्ने असर :
९. जैविक तथा पर्यावरणीय सुरक्षाको अवस्था/प्रयोग विधि :

.....
१०. प्रस्तावित कार्ययोजना वारे स्थलगत टोलीको राया :
.....

संचालकको दस्तखत :

स्थलगत अनुगमन कर्ताको सहि :

फार्मको छाप :

नाम, पद :

मिति :

कार्यालयको छाप :

मिति :

अनुसूची-८

प्रस्ताव मुल्यांकनका आधार तथा मुल्याङ्कन फारम

क्र. सं.	द.नं.	आवेदकको नाम	ठेगाना	उपयुक्त प्रस्तावित कार्य योजना (२५)	गरिव न्यून आय भएका भूमिहीन कृषक (१०)	व्यवसाय संग मेल खाने तालिम (२०)पालन गरिरहेको पशुपन्छि र गरि आएको खेतीपातीको अवस्था (१५)	प्रस्तावक ले लगानी जुटाउन सक्ने अवस्था (१०)	छिमेकी तथा समुदायमा पर्न जाने असर (१०)	जैविक तथा पचावरणीय सुरक्षा विधि (१०)	कुल प्राप्ताङ्क (१००)
१.											
२.											
३.											

मुल्यांकन समितिका संयोजक :

मुल्यांकन समितिका सदस्य :

मुल्यांकन समितिका सदस्य :

नाम थर :

नाम थर :

नाम थर :

पद :

पद :

पद :

दस्तखत :

दस्तखत :

दस्तखत :

मिति :

मिति :

मिति :

१. विषयगत तालिम :

क) ७ दिने १८ अंक

ख) १५ दिन १९ अंक

ग) ३० दिने वा सो भन्दा माथि २० अंक

अनुसूची-९

द्विपक्षी सम्झौता पत्रको नमुना

छथर जोरपाटी गाउँपालिकाको कार्यालय धनकुटा मार्फत संचालन गरिने चालु आ.व २०७ /७ को स्वीकृत स्थानिय कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन अनुदान कार्यक्रम/करार वा लिजमा संचालन गर्न शाखा (यस भन्दा पछाडी पहिलो पक्ष भनिने) र विशिष्टताको आधारमा छनौट भएका व्यवसायी श्री/सुश्री/श्रीमती (यस भन्दा पछाडी दोश्रो पक्ष भनिने) बीच तपसिलका शर्तनामाहरु गरी गराई कार्यक्रम सम्पन्न गर्न सम्झौता/सहमती भएको छ ।

तपशिल

१. छनौटमा परेका प्रस्तापकले कार्ययोजन अनुसार स्थानिय कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन कार्यक्रम कम्तिमा रोपनी (..... वर्ग मिटर) क्षेत्रफल भएको जग्गामा गर्नु पर्नेछ ।
२. स्थानिय कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन कार्यक्रम निर्माण संचालनमा दोश्रो पक्षले अनुदान वाहेक कार्ययोजनामा प्रस्ताव पेश गरे वमोजीम प्रतिशत नीजि लगानी गर्नु पर्नेछ ।
३. अनुदान द्वारा संचालित आयोजनाहरु कार्ययोजन अनुसार कार्यसम्पन्न पस्चात १ वा २ किस्तामा वा एकै किस्तामा प्रोपर्टीको वैक खातामा जम्मा हुने गरी ड्राफ्ट, चेक वा कार्य विधि अनुसार सामाग्री अनुदान उपलब्ध गराईनेछ ।
४. दोश्रो पक्षले पहिलो पक्षबाट आवश्यक प्राविधिक जानाकारी प्राप्त गरी आफूले आवेदन गरे अनुसारका कार्यक्रमहरु व्यवसायीक रुपले संचालन गर्नु पर्नेछ ।
५. दोश्रो पक्षले कार्यक्रम संचालन गर्दा सामाजिक, वातावरणीय मैत्री, भौगोलीक अवस्था नविग्रने गरी जैविक सुरक्षाका विधिहरुलाई उपयोग गर्ने गरी संचालन गर्नु पर्नेछ ।
६. दोश्रो पक्षले आफ्नो व्यवसाय संचालित स्थानमा देखीने गरी लागत सहितको बोर्ड राख्नु पर्नेछ । संचालित कार्यक्रमको पहिलो पक्षले नियमित रुपमा अनुगमन निरिक्षण गर्नेछ ।
७. यस सम्झौतामा उल्लेखित काम गर्दा परिआउन सक्ने कुनै पनि प्राकृतिक प्रकोप तथा अन्य आकस्मिक विपतमा पहिलो पक्ष जिम्मेवार हुने छैन ।
८. अनुदान प्राप्त गर्ने समुह, सहकारी, फार्म संचालकले कम्तीमा वर्ष सम्म आफ्नो व्यवसायलाई निरन्तरता दिनु पर्नेछ ।
९. निर्देशिकामा उल्लेख भए अनुसारका मासिक, चौमासीक, वार्षिक लगायत प्रगति विवरण दोश्रो पक्षले पहिलो पक्षलाई अनिवार्य नियमित बुझाउनु पर्नेछ ।
१०. यस सम्झौतामा उल्लेख भए भन्दा अन्य व्यहोराको हकमा प्रचलित नेपाल कानून वमोजीम हुने छ ।

पहिलो पक्ष

गाउँपालिका/..... शाखाको तर्फ वाट सहि गर्ने
नाम :
पद:
दस्तखत :

दोश्रो पक्ष

युवा उद्यमी/संस्थाको तर्फ वाट सहि गर्ने
नाम :
पद :
दस्तखत :

मिति :
फोन नं.
कार्यालयको छाप :

मिति :
सम्पर्क मो. नं.
संस्थाको छाप :

औठाको छाप :

अनुसूची-१०

लिज/करार सम्झौता पस्चात दिईने प्रमाण पत्रको नमुना

छथरजोरपाटी गाउँपालिका

गाउँपालिकाको कार्यालय

जोरपाटी, धनकुटा

लिज/करार सम्झौताको प्रमाण-पत्र

श्री

दर्ता नं.

प्यान/भ्याट नं.

स्थानिय कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन उप समिति तथा कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन समितिको मिति को सिफारिस अनुसार छथरजोरपाटी गाउँपालिकाको मिति निर्णय अनुसार नेपाल सरकारको नाममा दर्ता कायम रहेको यसै गाउँपालिका भित्र पर्ने देहाय अनुसारको उद्देश्य, शर्त, वन्देजहरु पलन गर्ने गरि लिज/करारमा प्रयोग गर्न दिने निर्णय भएकोले यो प्रमाण पत्र प्रदान गरिएको छ ।

१. लिज/करारमा उपलब्ध गराईएको जग्गाको विवरण

जिल्ला : गाउँपालिका वडा नं.

सि.न.	प्रमाण पत्र संकेत	कित्ता नं.	नक्सा/सिट नं.	क्षेत्रफल	रोपनी हेक्टर वर्ग मिटर	कैफियत
कुल जम्मा						

२. लिजको किसिम : अल्पकालिन /मध्यमकालिन/दिर्घकालिन

३. लिज पूर्ण समाप्त हुने मिति :

४. पालन गर्नु पर्ने शर्त तथा वन्देजहरु :

क.

ख.

ग.

घ.

प्रमाण पत्र लिनेको:

सही :

नाम थर:

पद :

संस्थाको नाम :

मिति :

प्रमाण पत्र दिने अधिकारीको:

सही :

नाम थर:

पद :

कार्यालयको नाम :

मिति :

छाप :

छाप :

अनुसूची-११
अनुगमन मुल्याङ्कन फारम

क्र. सं.	सुचकहरु	अवस्था			कुल प्राप्ताङ्क	कैफियत
		समान्य ४०%	मध्यम ८०%	उत्तम १००%		
१						
२						
३						
४						
५						
६						

प्रमाणिकरण गर्ने

.....
श्री केशव प्रसाद अर्याल
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
छथर जोरपाटी गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
जोरपाटी, धनकुटा १ नं. प्रदेश, नेपाल
मिति : २०७६।।।